

САНГА ОЛОХ

№ 14 (11942) • Муус устар 12 күнэ, 2024 сыл, бээтинсэ • 12+

Бу
нүөмэргэ

Үөрэх

Феодосия Габышева үөрэх
үлэһиттэрин кытта көрүстэ/2

Устуоруйа чахчылар

Арыылаахха үс сэргэ тула
кэпсэтии бытылынна/4

Үлэ чулуулара

«Карина» киинэ биир сүрүн
оруолун толордо/6

Дмитрий Садовников Чурапчыга үлэлээтэ

Сытыы боппуруос. Дмитрий Садовников быһыттар
туруктарын, үлэни-хамнаһы билистэ/2

Дмитрий Садовников үлэ хаамытын билсэр.

Тэттик

Ытык Дьааһыттан сылгыһыттарбыт ситиһиилээх кэллилэр

VIII-с төгүлүн ытыллар өрөспүүбүлүкэтээҥи
Сылгыһыттар күрэхтэрэ быйыл Үөһээ Дьааһы
улуугулар буола.

Манна өрөспүүбүлүкэ 8 улуугуттан 13 ха-
маанда кытынна. Маныаха Одьулуун уонна
Хоптоҕо нэһиликтэрин хамаандалара тийэн
ситиһиилээхтик кытыннылар.

Бу суолталаах улахан тэрээһингэ СӨ Тьа
хаһаайыстыбатын министристибэтин көһө
сылдьар күүлүгүтэ, сылгыны үөрдээн
иитиһигэ аһаҕас соһоһор атыы-быыстапкага,
1600 миэтэрэ уһунга ат сүүрдүүтэ тэрилиннэ.

Хас да түһүмэхтээх күрэхтэһиигэ Чурапчыт-
тан Хоптоҕо хамаандата бочуоттаах 3-с миэ-
стэни ылан, «Буран» тизиниһикэнэн наһараада-
ланна. Иккис миэстэ буолбут Мэҥэ Хаҥалас
улуунун хамаандата «УАЗ-фермер» массыы-
на, оттом бастаабыт Амма улуунун хамаандата
«Беларусь» МТЗ тыраахтар күүлүүтүн туттулар.

«Аартык» потребительскай кэпэрэ- тиип кэбээстээхтик үлэлээн кэллэ

Ааспыт сыл муус устар 7 күнүгэр «Маарык-
чаан» потребительскай уопсастыба болому-
чуйалаах пайдииктаахтарын быһаарыла-
рынан, «Аартык» потребительскай кэпэрэтиип
тэриллибитэ. Атыы-эргиэн үлэһиттэрэ бэрил-
либит былааннарын ситиһиилээхтик толорол-
лор. Табаар салпааһа, көрүҥэ кэҥээн, атыы
нэһилиэнньэсэ салтеехтук тэриллэр.

Өнгөрөн таһаарыыга икки бэкээринэ сыл
устата 582 туонна килиэби уонна 47 туонна
буулка өҥөһүктэри астыыллар. Нэһилиэн-
ньэсэ уопсайа 15 көрүҥ килиэби уонна
буулка өҥөһүгү атыыга таһаараллар. Чу-
рапчы улуунун уонна Кыый бөһүөлэгин
толору хааччыйаллар. Ол курдук, 40 чааһынай
маһаһынга бороодуусуяларын тизэрдэл-
лэр.

Араасыйатаагы ырытар-чинчийэр киин
иһинэн ытыллыбыт чинчийи түмүгүнэн «Чу-
рапчы» ХЭТ регион социальнай-экономичес-
кай уонна өнгөрөн таһаарыы сайдыытыгар
сүткөн кылаатын иһин, «Лучшее предприя-
тие отрасли» номинация кыайылааһынан тах-
сыбыт.

Хатылы оскуолатыгар «Сир ийэ» эко-мусуой аһылынна

Бу мусуой ычат сайдыытыгар туһуламмыт
СӨ Үүнэр көлүөнэ тус сыаллаах пуондатын
үбүлээһининэн олоххо киирдэ.

Оскуола дирижктэрэ Екатерина Егорова
эбэрдэлээн туран, 5-с кылаас үөрэнээччилэ-
ригэр «Күөх пионердар» хамсааһыналарыгар
киирбиттарын туһулуур суруктары туттарда.

Өбүлөр экология хайысхатыгар араас
тэрээһингэ кыттыахтара, быһаарыылары ту-
руоруохтара. Маны сэргэ сыннаалан кимгэр
мусуойга араас энциклопедиялары, кинигала-
ры ааһан билиилэрин катталыахтара.

«Сир ийэ» бырайыак чэрчитинэн оскуо-
ла оҕолоругар ытыллыбыт туттуллубат мал-
лары иккис тыһынныр, туталыыр эйгэбитин
ыраастык тутарга үөрэтэр сыаллаах «Юникурс»
кыайылаахтарын киэстээтилэр.

Чурапчыга күн-дьыл туруга

Муус устар
12 күнэ
БЭЭТИНСЭ

Муус устар
13 күнэ
СУБУОТА

Муус устар
14 күнэ
БАСКЫҤААНЬА

Муус устар
15 күнэ
БЭНИДИЭНЬИК

Муус устар
16 күнэ
ОПТУОРОНЬУК

Муус устар
17 күнэ
СЭРЭДЭ

Муус устар
18 күнэ
ЧЭППИЭР

+1 -14

-14 -16

-13 -15

-13 -12

-10 -3

-1 -4

-2 -3

Өрөспүүбүлүкэ сонуннара

“Уһук илин” гектары ылыыга саха сирэ лидердэр ахсааннарыгар сылдьар

Саха сирин олохтоохторо “Уһук Илин гектар” бырагырааманан 14,7 тыһ. сир участкаҥын ылылар. Өрөспүүбүлүкэ 2016 сылтан маннык бырагырааманан 14 719 сир участкага көрүлүбүтэ. Онон өрөспүүбүлүкэбит Уһук илин субъекка сиргэ-уокка наадылар лидердэр ахсааннарыгар салгы киирсэ иһэрин туһунан Базайга-дуолга уонна сир сыһааннаһыларынгар министриэтибэтибэ иһитиннэрэр. Бырагыраама үлэлиэ-һэггэн 32890 сайаалка киирбигин туһунан бидэмистибибэ чопчулаатылар. Санатан эттэххэ, маннык бырагырааманан Арасыйыаа олохтоохторо Уһук илиннэ эбэтэр Арктикаҥа дыа-уот тутталларыгар, фермерскэй хаһаайыстыбаны тэри-нэллэригэр, эбэтэр урбааннаан дьарыктаналларыгар гектар сирин анатан ылыахтарын сөп.

«Улуу айаннар суолларынан» бырайыак түмүктэннэ

Айсен Николаев «Улуу айаннар суолларынан» бырайыак чэр-читинэн тариллибит эспэдииссийэ кыттылаахтарын сыал-ларын ситиспиттеринэн, эһэрдалээтэ. Эспэдииссийэ Витус Беринг суолунан айанын Дьоккуускай куораттан саҥалаан, 1250-тэн тахса км уһуннаах сирин айаннаан, муус устар 1 күнү-гэр Хабаровскай кыраай Охотскайыгар тийэн түмүктээтэ. Айан кэмигэр «Беринг күүдэ» диэн документальнай киинэ уһулунна.

Дойду сайдытыгар Саха сирэ дьонун кылаатын киллэрэр

Айсен Николаев дойду Бырабыыталыстыбата Госдумаҥа отчуотун тула санаатын эттэ. Тастан тыһааһыннаах дьа-һылар буола турдактарына, билиги дойдубут сайда тура-рын туһунан этилиннэ, ВВП сылга 3,6% улаатта - бу сай-дыгылаах дойдулар орто көрдөрүүлэригэр икки төгүл улахан. “Бу элбэти этэр” диэн Ил Дархан бэлиэтээтэ. Бэрэси-дьиэн көлүлээбит национальной бырайыактарын көрдөрүүлэрин хас биридди сыһыппаратыгар Саха сирин улахан кылаата баарын туһунан эттэ. Үөрэх, доруобуйа ха-рыстабылын тигинин саҥардыыга, суол тутуутугар, хаар-бах дьыаллартан көһөрүүгэ, уолсаастыбаннай тырааныспары саҥардыыга бары бырагыраамаларга көхтөөхтүк кыттабыт диэтэ.

Сайынны кэмгэ социальнай хантыраагынан оҕолор үлэнэн хааччыллыахтара

Саха сиригэр социальнай хантыраак бырагырааматын чэр-читинэн сайынны кэмгэ оҕолорго үлэ булан биэрээтэрэ. Бу туһунан СӨ үлэ уонна социальнай сайдыыга министриин солбуйааччы Альбина Трубина иһитиннэрдэ.

«Ил Дархан Айсен Николаев сурдаһынан, «Мин маннайгы хамнаһым» оҕону үлэнэн хааччыллыы бырагырааматын олоххо киллэрингэ үлэ ыстылар. Сокуомнай саастарын ситэ илик 14-гэр дьэри саастаах оҕолорго анаан хамнас төлөнөрүтөр, со-циальнай хантыраак чэрчитинэн анал бырагыраама көрүл-лүүбэ. Бу сайынны кэмгэ эрэ буолар. Бырагыраама олоххо киирээригэр пилотнай улуустар быһаарыллыахтара. Бу быра-йыак, сыһыа, бүтүн өрөспүүбүлүкэ тарҕаныаҥа», — диэн киини эттэ.

Бэлиэтээн эттэххэ, бырагыраама 2024 сыл бэс ыйын 1 күнүттэн үлэлиэ. Бу туһунан “Саха” НКХХ сайтыта суруйар.

СӨ Ил Дарханын уонна Бырабыыталыстыбатын пресс-сулууспата.

Дмитрий Садовников Чурапчыга үлэлээтэ

Сытыы боппуруос. Дмитрий Садовников быһыттар туруктарын, үлэни-хамнаһы билистэ.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ

Саха сиригэр сааскы халаан уутун содула суох аһа-рыыга анаммыт бэлэмнэни үлэ-хамнас саҥалан-на. СӨ Бырабыыталыстыбатын 1-кы бэрэссэдээтэлэ Дмитрий Садовников Чурапчы нэһилиэгэр баста-ан Куоҕалы, Харыылаах уонна Хатылы нэһилиэгин быһыттарын туругун көрдө, үлэни-хамнаһы би-листэ.

Салгыи киин Чурапчы улуунун дьаһалтатыгар ыксал-лаах быһыыны-майгыны сэрэтингэ уонна баһаартан куттал суох буолуутун хааччыллыыга анаммыт хамыһы-йа мунньаһын тэрийдэ.

Чурапчы нэһилиэгин баһылыга Владимир Сивцев уонна нэһилиэк дьоккутааттарын Сабитин бэрэссэдээтэ-лин солбуйааччы Августина Захарова Дмитрий Дмитрие-вичкэ Чурапчы нэһилиэгин социальной-экономической сайдыытыгар кылаатын иһин “Чурапчы нэһилиэгин Бо-чуоттаах олохтооҕо” бэлиэни туттардылар. Өрөспүүбүлүкэ бастакы вице-премьерэ ытыллыахтаах үлэ хаамыытын сыаналаата уонна тустаах тэрилтэлэргэ кэккэ сорууттары туруорда. Мунньахха хамыһыыа чилиэннэрэ туһаан-наах иһитиннэриилэри оҕордулар.

Түмүккэ эрэгийиэннээҕи хардарыта хамсааһын таһы-мын туруорар быһаарыы ылылынна, ону сэргэ ыксаллаах быһыыны-майгыны сэрэтэр тэрээһиннэргэ туһуламыт сүрүн сорууттар туруордунулар.

Бүтүн Арасыйыаатаагы сааскы халаан уутун этэнгэ аһарыыга уонна ойуур баһаардарыгар бэлэмнэнэр сыал-лаах хамаанданан-штабынан үөрэх тиһиктээхтик саас аайы ытыллар. Бу күн итиннээх туһуламыт тэрээһин буолла. Манны Чурапчы улуунун туһааннаах тэрилтэлэ-рин, силовой структураларын үлэһиттэрэ, 61 единица тизхиныкэ, 185 киһи кытынна. Дмитрий Дмитриевич барыларын кэрийэн төһө бэлэмнээхтэрин, тэрилтэлэр эбээһинээтэрин, ыксаллаах-быһы майгы кэмгэр хан-нык-туох сөптөөх дьаһаллары ылыахтаахтарын билистэ.

Дмитрий Садовников

“Илин энгэр улуустарга сылтан аайы ытыллар дьаһал чэрчитинэн бүтүн Чурапчы улуутугар үлэлээти-бит. Мунньахха барыта 9 оройуонга үлэ-хамнас хаамыытын иһиттибит. СӨ Ил Дарханын сурдаһынан эрдэ ыстаап хаманданан үөрэхтэрэ буолбуттара. Он эрэри ББМС Федеральнай структура-та бэрэбизиркэбитигэр, хомойуох иһин, ыксаллаах быһыыга-майгыга халаан уутун аһарыыга итиннээх тыа баһаардарыгар Саха сирэ ситэтэ суох бэлэмнээх диэн сыа-набылы ылыллыт. Салгыи ойуур баһаар-дарын сэрэтингэ уонна божуул, айылҕа ресурстарын министриэтибэтибэ көлүлэни-улахан бэрэбизиркэ буолуохтаах. Билиги ол ыйыппыбыт кэккэ итэҕэстэри туоратыыга үлэлэһэ сылдьабыт. Он курдук үлэс нэһили-эннэлэргэ олохтоох дьаһалталарга үлэ-кар-чы тиийбэккэ, ону тэнэ хим эсэ ситэри өй-дөөбөккө, минерализованнай балаһалар оҕоһуллубатахтар этэ. Тус бэйэм сыа-на-лырбынан, халаан уутун аһарыыга, ойуур баһаарыгар да буоллун, илин энгэр улуус-тар бэлэмнээхтэр. Инникитин туһаан-наах үлэһиттэргэ анаммыт үөрэхкэ практи-ка өтүгэр болломтону ууруохпутун наада. Рослесхоз ыппыт сабаҕалаһымынан, сайынны үс ыйга илин энгэр уонна киин улуустар бары эмиз кутталлаах балаһыан-һаҥа киирсэллэр, онон бэлэмнээх буо-лусхутун наада”, — диэн СӨ Бырабыы-талыстыбатын 1-кы солбуйааччы кэпсээтэ.

Тутуу. Саҥа кыбартыыра күлүүһүн туттулар

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ

Чурапчы нэһилиэгин килбэ-йэр киинигэр, Олимпийскай чемпион Павел Пинигин аатынан уулусса 10 нүөмэр-дээх аадырыһыгар үс мэндиз-мэннээх, 25 кыбартыыраалаах саҥа дьыз үөрүүлээх түгэнгэ аһылынна. Бу эбийиэк Дойду-бут Бэрэсидьиэнэ Владимир Путин көбүлүүр националь-най бырайыак өйбүлүнэн олоххо киирдэ.

Үөрүүлээх дьаһалга Чурапчы улуунун баһылыга Степан Сар-гыдаев, Чурапчы нэһилиэгин баһылыга Владимир Сивцев, “СПБО-01” ХЭТ генеральнай ди-риэктэрэ Егор Анемподистов кыттыыны ыстылар.

“Өрөспүүбүлүкэбит урдүнэн ытыллар “Хаарбах турук-таах дьыалтан көһөрүү” быра-гыраама чэрчитинэн 870 тыһ. кв. мистэрэ иннээх дьыз туту-лан үлэһэ киирдэ. Оттон билиги улууспутугар бу сыллар уста-ларыгар 2000-тан тахса киһи дьыаллэннэ. Инникитин даҕаны Дойдубут баһылыгын салалта-тын бу бырагыраама салҕанар. Онон билиги дьоммут-сэргэбит саҥа дьыалларга киирэн, турукта-

Саҥа дьыз олохтоохторо баалтар түгэримтэ

ах олохтооллорун ситиһиэхпит. Күн бүтүн бэйэбит Чурапчыбыт уолаттара тутуу эйгэтигэр эрэл-лээхтик ылсан, тупсаҕай көс-түүлээх дьыалэри тутар буоллу-лар. Түгэнинэн туһанан, СӨ Ил Дарханыгар Айсен Николаевка, СӨ Бырабыыталыстыбатыгар, ту-тааччыларга, Чурапчы нэһилиэ-гин дьаһалтатыгар улахан мах-талбытын тигэрдэбит. Чурапчы күүһэ – түмүүгэ” — диэн Чу-рапчы улуунун баһылыга Степан Анастольевич тус эһэрдэтигэр эттэ.

Нэһилиэк баһылыга Вла-димир Дмитриевич “Маарык-чаан” ТОО кэккэтэ хаҥаабытын,

саҥа дьыз олохтоохторун олоҕо-дьаһаҥа өссө тупсан иһэригэр баҕа санаатын тигэртэ.

Олохтоохтор ааттарыттан СӨ Бачээккэ уонна Тыа хаһаайыс-тыбатыгар туйгуна, Болтоно нэһилиэгин Боһуоттаах олохтоо-ҕо, нэһилиэк ытык субэтин чи-лиэнэ Алексей Слепцов Дойду Бэрэсидьиэнигэр, өрөспүүбүлүкэ, улуус салалталарыгар истигиник махтана. Маннык бырагыраама салгыи үлэлээн, тыа сирин са-йыһнарыыга тирэх, өйбүл буола турарыгар баҕарда.

Саҥа кыбартыыра күлүүһүн туттут дьоммутугар туруктаах, нус-хас олоҕу баҕармаҕыт.

Феодосия Габышева үөрэх үлэһиттэрин кытта көрүстэ

Үөрэх. СӨ Наука Академиятын төрөөбүт тылы сайыннарыы, харыстааһын уонна үөрэтии киинин салайааччыта Феодосия Габышева Чурапчыга үлэлээтэ.

Елена МАКАРИНСКАЯ

С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатыгар улуус оскуолаларын дириэктэрдэрин, уһуһааннар сэбиэдиссайдэрин кытта көрсөн, Үөрэх министриин Ньургууна Соколова аатыттан Илин энгэргэ үөрэх форумун тэрийэн үлэлиэбин диэн этиини киллэрдэ.

Кини: «Бире улуус: Чурапчы, Мэҥэ Хаҥалас, Амма, Таатта, Уус Алдан биir социальнай-экономическай зонага баалларынан сибээстээн, бары кыттыһан, ханнык улууска ханнык күүстээх хайыска баарын көрөн, ону тутуһан, бары биirдик үлэлиэбин, оччоҕо таһым үрдүүрүн, сайдым түргэтирин ситиһиэхпит», — диэн эттэ. Маны таһынан Чурапчы улууһа урут уруккуттан ырааҕы, кизиги көрөн, саҕаны киллэриигэ бастакы хардыылары оҥорорун бэлиэтээтэ. Ол курдук, аан бастагынан, Чурапчы улуунугар агрооскуола уонна үрдүк үөрэх кыһата тэри-

либитин, о.д.а. хайысхалаах үлэлэр барыттарын холобурдаата. Онон үөрэх форумун тэрийиигэ чурапчылар көмөлөрө улахан буолуодар эрэнирин биллэрдэ.

Мунньахха улуус баһылыга Степан Саргыдаев, баһылыгы социальнай бопуруостарга солбуйааччы Мария Кронникова, үөрэх салалтатын начаалынньыга Юрий Посельский кытыннылар. Юрий Посельский үөрэх эйгэтигэр ситиһилэри, көрдөрүүлэри кэпсэтэ.

Эбиэт кэнниттэн Феодосия Габышева улуус баһылыга Степан Саргыдаев кыттылаах төгүрүк остуолга кытынна, «Улыбка» уһуһаанна сырытта.

Тускар туһан. Гааска холбонууга көрүллэр өйөбүл миэрэлэрэ

Людмила ГОРОХОВА

Сылтан - сыл олох-дьаһах тэтимнээхтик сайдар. Олорор, үөрэнэр, үлэлиир усулуобуйа тупсан иһэр. Олох сайдыытын биir сүрүн туһутунан тыа сириин олохтоохторо гаас ситимигэр холбонууларга буолар. Улууспутугар күөх төлөн 2015 сыллаахтан кириэн, ол кэмтэн үгүс үлэ ыытылынна. Күн бүгүн, уопсайа, гаас ситимигэр 2492 ыал холбонон олорор: Хатылыга - 34, Хадаарга - 73, Хайахсыкка - 123, Чакырга - 127, Одьулуунга - 250, Диригинэ - 250, Чурапчыга 1635 ыал. Быйыл Чурапчы нэһилиэгэр интэринээт-оскуола төмтөрүгэр 10-с пусковой гаас ситимэ уонна Хатылы нэһилиэгэр дьизэлэри күөх төлөн утаҕар салгыы холбоһун үлэтэ барыахтаах.

Гаас ситимигэр холбонууга сүрүн өйөбүлүнэн социальнай гаастааһын бырагыраамата буолар. Саха сиригэр социальнай гаас ситимин тардыы диэн - дьон сэргэ түөлбөлөөн олорор сирдэригэр тэлгэһэ, биитэр даача учаастактарыгар диэри дьонтон төлөбүр ылбакка эрэ, гаас ситимин тиэрдии бырагыраамата ааттанар. Социальнай өйөбүллээх гаас ситимэ тэлгэһэн ыксатыгар диэри тардылларыгар бастатан туран, гаас ситимэ олорор түөлбөлөр тийбит буолуохтаах. Иккиннин, дьизэн уонна тэлгэһэн эи бас билиигэр баарын бигэргэтэр докумуоннаах буолуохтаахын. Үсүнүн, гаас эи дьизэни-уоккун эрэ хааччылаахтаах. Гаас ситимигэр холбонорго сайаапканы "Мин докумуоннарым" элбэх өгөнү оҥорор киин уонна

«Сахатранснефтегаз» хампаанньа офистарын, эбэтэр сайт нөҕүө биэриэххэ сөп. Саха сиригэр нэһилиэнньэлээх пууннары гаастааһынга операторунаа «Сахатранснефтегаз» буолар. Докумуоннары толору хомуйуу булгуччулаах.

Сайаапканы биэрэргэр ирдэнэр:

-Пааспар эбэтэр РФ гражданина буолар-гын туһулуур атын докумуон, ол иһигэр ИНН, СНИЛС;

-Дьизэн бас билиинг буоларын туһулуур докумуон;

-Сир учаастага (уһаайба) эи бас билиинг буоларын туһулуур докумуон;

-Ситуационнай былаан;

-Биir чааска туттуллар гаас расчега: 7 куб. чаастан кыра буоллаҕына, ирдэм-мэт.

«Сахатранснефтегаз» хампаанньа гааһы туһаныыга Чурапчытаагы учаастагы салайааччыга Александр Дьяконов:

«Бүгүнгү күнгэ социальнай гаастааһын бырагырааманан күрүөс диэри стояктары туруорууга 91 дуоҕабар түһэрсэн олоробут. Күн ахсын сайаапка кириэ турар, тутта көрөн, бэрийэн иһэбит.

Гаас ситимигэр холбонорчулар бириэмэни куоттарбак-

ка, күһүнү кэтэспэкка, эрдэттэн ылсан, тустаах докумуоннары экиретиһэллэрэ, ирдэниилэр матырыйааллары, оборудованиелары булуналарга ордук».

Дуоҕабар түһэристэххинэ, гааһы дьизэн кыраныскасыгар диэри тардаллар. Бырагыраамага халсарга учаастагы гаас ситимиттэн 200 м. ыраах туруо суохтаах, дьизэн халытаа-лынай тутуу эбийиэгэ буолуохтаах. Гаас ситимэ сөбүлэнгэ ый-ыллыбыт кэмигэр буор-босхо тардыллыахтаах.

Быйыл улууспутугар үгүс мал киин итигэр ситимтэн гааһынан иттигинэ көһөллөрө былаанналар. Киинлэр гаас ситимигэр холбонууларын ороскуоттары 75%-гар диэри сууматын өрөспүүбүлүкэ бүддьүтүттэн төнүннэрэр кыахтаахтар.

Улуус тутууга уонна архитектурага биir кэлим сакаасчыт сулууспатын гаастааһынга эппиэтинистээх инженер Дмитрий Горохов:

«Биir дьиз киин итигэр ситиэ-мэттэн араасан, гаас ситимигэр холбонуутугар, үрдэбитэ, 150 тыһымыча солк. субсидия көрүллэр. Быйыл бу бырагыраа-манан улууска уопсайа 37 мөл. 500 тыһ. солк көрүлүннэ. Гаас ситимигэр холбонорчуларга дьизэ-киирэр гаас турбатын, дьизэн иһинээри турбалары, гаас хочуолун, билиитэтин, счетчигын, радиаторын хочуолун киллэрэр, холбуур уо.д.а. ороскуоттарын төнүннэриэхтэрин сөп.

Гаас ситимигэр холбонмут дьон техническэй көрүүгэ «Сахатранснефтегаз» хампаанньаны кытта дуоҕабар түһэрсиллэрэ булгуччулаах. Бэрэбизрэкэ сылга үстэ ытыллыахтаах. Гааһы тутууга сэрэхтээх буолуу ирдэнэрин умнума!».

Олорор дьизэн гаастааһынга матырыйаалынай көмөҕө наадыааччылар сайбылыанналарын, докумуоннарын олохтоох дьаһалтага туттараллар.

Итиннэ эбии Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатын 2010 сыл, кулун тутар 19 күнүнээри 104 №-дээх уураабынан кыаммат уонна биir-дирилээн гражданныр категорияларын олорор дьизэлэрин гаастааһынга биir кэмнээх аадырыстаах матырыйаалынай көмө оҥоһуллар.

Улуустаагы үлэ уонна социальнай харалта салалтатын салайааччы Лидия Тосукаева: «Бу хайысхага баар балаһыанньага сөп түбэхэр кыра дохуоттаах малларга аадырыстаах көмөлөрү оҥоробут. Аадырыстаах көмө суумата 150 тыһ. солкуобайга тэнгизэр. Көмөнү туһанарга дохуот чааһа биir киһиэхэ тиксигэ-тиийинэн олоруу алын кээмэйин 1,5 төгүл улаатыннарбыт саҕа кээмэйтэн кыра буоллаҕына, аадырыстаах көмөҕө хапсаллар.

Бэриллбит үбү киинлэр гаас оборудованиетын атылаһарга, күөх төлөн ситимиттэн дьизэ-турба тардарга туттуохтарын сөп. Онон нэһилиэнньэ кизэр араната дьизэлэрин сылытала-рыгар уонна ас астанарга гааска буор-босхо кэриэтэ холбонор кыахтаахтар.

улууспутугар 42 мөл. 500 тыһ. солкуобай көрүлүннэ. Күн бүгүн хамыһыйа нөҕүө 37 киһиэхэ аадырыстаах көмө оҥоһуллан, 36 мөл. солк. хаалла. Докумуоннары, сайабыллыанналары, ыспыраапкалары олохтоох дьаһалтага тутталлар».

Ил Дархан Айсен Николаев көбүлээһининэн, анал байыаннай дьайыс кыттылаахтарыгар, киинлэр дьиз көргөттэригэр дьизэ-гаас киллэрэргэ 150 тыһ. солк. көмө харчы бөриллэр. Ону таһынан, манньах кээмэй-дээх көмө, дохуоттарын аахпакка туран, элбэх оҕоһоох, кыаммат малларга оҥоһуллар. Адам саастаах үлэлээбэт пенсионердар дохуоттарын чааһа тий-ийинэн олоруу алын кээмэйин 2 төгүл, инбэлииттэргэ дохуоттарын чааһа 1,5 төгүл улаатыннар-быт саҕа кээмэйтэн кыра буол-лаҕына, аадырыстаах көмөҕө хапсаллар.

Бэриллбит үбү киинлэр гаас оборудованиетын атылаһарга, күөх төлөн ситимиттэн дьизэ-турба тардарга туттуохтарын сөп. Онон нэһилиэнньэ кизэр араната дьизэлэрин сылытала-рыгар уонна ас астанарга гааска буор-босхо кэриэтэ холбонор кыахтаахтар.

Устуурыйа чэхчылара. Быйыл сайын Арыылаах нэһилиэгэр Өксөкүлээх Өлөксой сэргэтэ турбута 20 сылын туолар.

Наталья СЕМЕНОВА

Саха дьоно омул быһыытынан
сир кырыттан симэлийбэк-
кэ, ийэ тылбытын сүтэрбэн-
кэ баччада дьэри «элбиппит,
ому ааһан «нууучча нуургуну
кытта туруулаһар доһор, сака
талытын кытта самдайданар
ата» буолан, Аан дойду да
үрдүчүн «саккалар дуон» дэт-
тэрэр күннэрибит күөрөй-
биттэрэ Улуу убайдарбыт
үтүөлэрэ буоллака.

Кыра-хара норуокка характаа
тыныт сырдык көрүлэ суул-
дукт сулус булган, ааспыт үйө
кытаных хэмнэригэр саха оҕук
кажкыллалх ниникитин туһуар
олохторун да толук ууралла-
рын көрүйбөккэ, туох баарда-
рынан турууласпыт гүдү дым-
му сырдык ээлтара, хаалларбыт
үйэлээх үлэлэрэ, «кэктибэт
көрүкө тыллара», алгыстара
айныкнылара билигин биһиз-
кэ туохха да тэҥнэммэт баай-
быт-дуолбут. Өбүтэбитин кытта
көстүбэт ситиһимитин, орто-
дойду олохун суолтатын, саха
мындыр санаатын, сүөдүрөй
тылбыт сүмэтин сомсор улуу
баһаарбыт көрүлэтэ ылынабыт.

Сахэ уус-уран литературатын төрүүтээбит лэат, билим араас хөрүнгэригэр оккуллары охсубут чинчийээччи, тылбаас-

чыт, бэлүүхэн, тэмүс туттар ууу
дэжмүтуттан биридэрэ А.Е.Ку-
лаковская-Охсүкүдэх Олохсей
суруйан-бичигийн халлаларыт
айхмныларын таһынаж, ккхи
илэ хэрасынап көрөр, илкхи-
тинэн тутар-хабар нэхилиэс-
тиботин – үс улахан сулсалаах
сэргэки турууран халлаларыта
биллэр. Онтон биридэрэ бичиги
улууспутугар Арыылаах нэһи-
лэгэр баар. Иккис сэргэ үһһэ
Бүлүүгэ Онгохи нэһилиэгэр,
үбүс – Ойскөөн улуухук Томто-
дугар тупаллар.

Бийлэд сайын Армыланхай сэргэ турбута 120 сылын туслар. Муус устар 9 хүнүгэр бу бэлнэ дэгэ тула көпсөгэ, бэлэнханы ыргатын тугүрүк остуол тула кэпсэтин тэрилтинэ Манна Дьакуускайтан «Бигр нгыстл Арас сыгый» баартыйа региоонаагы уопсастыбаннай приемнайын сэлэйааччытын солбуйааччы, СӨ үөрөхиритин, ыччат бэлиитикэтин туйгуна Саргылана Шустроева, Өймөкөөн оройуонук култуураа уонна туризмга управлениетын сэлэйааччыта, СӨ култуураатын туйгуна Аксиния Сивцева, Уһаас Булуу Олгохой нэһилиэгин баһылыгынан үлэлхи сылдыгыт, СӨ үөрөхиритин бочууттайх мецената, тыа хаһаайыстыбатын туйгуна, урбазаныт Герман Ойол, Чурапчы улуусук култуураа управлениетын сэлэйааччыта

Петр Гуляев, Арылдаах гэгэндэгийн батылыг Анток Янцек, нэгилнэх хэрилтэгийн сайдагчид, аччид, охууд үлээхтэр, чинчийн үлээх дээрхтэн үлээхчид, кыттыныг үлээхчид. Төгүрүк остууд иннүүд бары сурга бары сурга — Эргэ сууртга тийнх, сурга сурга алгады ууран, кылгастык тыл этэн устуурыйн чакчыланыг сургадтыр.

1904 снл сайынлгэр Өксөкүлээх Өлөксөй Арзыллаах (оччолорго | Хайахсыт) ытых сиригэр кэлэ сылдьан, Эргэ Суурт сайылыгэр Михаил Сыромитников (Кынычча Махээлэ) кыра үөлүүдэн бастакытын арыгыга суох ториллабыт уруутуугар сылдыбыт (А. Кулаховскайы кытары) Эдуард Пекарекай манна эмиэ баары биллэри. Хайдах өйдөбүн-күөх сарга туруоруллубутун, эдэрдэргэ анаан Алексей Кулаховскай олгыһын эплитинэ туйу-нан С. Попов-Сиздэрэйт Сайан. «Хайахсыт (Арзыллаах)» диэн кинигэтигэр суруйар.

Бялдынгар бу Сахабыт сирин үс улахан оройуонугар сэр гэлэр турбут (1904 с. Чурапчыга, 1905 с. Уһуһа Булууска, 1924 с. Өй-хажоонго) сирдэрин хартанан сирдэтэн кордоххо, тэбис-тэн оруттардах үс муукук ойуута тахсарын бэллэтэн корбуттарын сөхүлүсэстилэр. Эһэтин олукун, айар үлэтүн чинчийиц-

Эх шогдун амаабыт ОВ култуура-
тын үтүөлээх үлэнигэ, тыл били-
мин кандидата, өрөбөлүүссүйэ
инникээди саха литературатын
үөрэтигэ үгүс кылаатын кил-
лэрбит Людмила Кулаковская
сэбэбэлээбитинэн, бу сэргэлэр
саха киһитин үс кутун тавыт-
ран оҕолулуубуттар. Ол эбэтэр
Арылалаахха баар сэргэ киһи
Кийэ кутугар, Ойхойго- Буор ку-
тугар, Төмтөргө-Салгын куту-
гар анемыттар Саргылаач
Неуструев: «Саха буоларбыт
быһытыткан киһи үс куту-
лаах бэркэ дьон итэһэйэр бу-
олаахпыт. Людмила Ресовна
саха дьонго олохторун үстэти бу
үс ытык сэргэ сылдыахтаах
дьон бигэ сакаалааҥ: бастаан
Ийэ кут сэргэтигэр Арылалаах-
ха, өнтөн Буор кут сэргэтигэр
Үөһээ бүлүүтэ уонна Салгын кут
сэргэтигэр Өйөккөөтүнэ. Кини
бу олохтоо барыһа эрэ иннигэ
2017 сыллаахха билигин «сак-
ральная экспедиция» дьон аа-
таан бу үс улуууска сылдьан, улуу
убайбыт хаалларбыт матырый-
алынай нэһилиэкэтибитигэр
сүтүрүүн алгыстаах күннэргэ
атаардыппыт», - дьон билиһин-
чэппэ.

Төгрүк остоол хягттылаах-
тара ниники былааншары то-
румисгылар. Арытылаах нэи-
лизгин баһылыта Антон Янцех
быйыл сайын санга мал буолаач-
чыларга эдэр дьиз көргөттүгө

алгын ашмыг өрсөлдүүлж, хамтдаа ышгях тэрийгээр сэлдэж, харын, кэлэр өтүгэр туристическай маршрут ымпыгын чымлыгын толкүйдэн, бирийнэк былыгынэн көмүсхэн үлээлээр байрлахтарын эгтэ. Улаан Бүлүү, Бэймөөн барзгэбинтааллар эмия бу үс сүргэ туур сирийн хабар туристическай маршрут өлөххө киирэрийгэр үтөө байр санаахарын тизритлэр. Түмүүкэ үс өтүтэж байланнары, этийлэрк илээн, биргэр үдэхэниэх булхан тарбастыла.

Кыргыздын дагышыл, Аян дойду үрдүнөн таагтырылалар, дыкты абылдагннар, кичиник сохторар кисталэнгнэрдрэх сирдар баалар. Үс кут сэргалэрин өксөкүлэх өлкөсөй чоңчу бу ыктылыбыт ыткы гырдерге туруур-бута эмиз мэнэнэ буолбатада чакчы, кини олофор, айар да үркүнгэр чоңылхай сүлү хадларбыт кэрдис кэмнэрингэр сылдыбыт ухуустара дин сабыралыкха сеп.

Энон бу күн тэксыйт вэс-
киллээх кэпэстийлэр инкии-
тин үтүө түмүктэрдээх буолуох-
тард диир эрэһэбит.

Урбаан. «Барнхаус Чурапча» кэрэ өйдөбүллэри
бэлэхтиир

ΜΙΡΦΑ ΠΕΤΡΟΒΑ

Сандаг сааспыт күлэм, шам
ыйын уһун өрөбүллэрэ чу-
гаһаатылар. Онуоха эһийт,
күндү эбэвэччилэрбыт, сим-
ньалыгытыын хайдах атаар-
туһунан толкуйдуу, быһаарма-
на сыдыар буолуохтаахпыт.

Билигийн халлаан сүлчийн, сир хэрвэрэн эрхриттэн, кийн ай-ылбайн тахсын багарар санаа-та кууһурэн илэр. Манна сөп түбэлийнхэрэн, дөбөттордуун карсүһаргитигэр, төрөнбүт күн-нэри, бэлиэ диталары бэлиэти-иргитигэр табылвстаах мээс-тэнэ – аныгылызы «Баркхаус» исгиллэлэх дийэнэ сүбэлийбин Бу туух сэнэ сүүрхмэ бууларын гочтой дийэ хайааикатын, үржаанньытэн Аятауна боль-ицкаагитэн айыгтаастык.

●●● Айталлиня Николаевна,
«Барнаул» истикх ураты-
тын аядаччыларбы-
тыгар баһалыста би-
лиминерэ түс эрэ.

бу Америкада уонна Европада
түскүбүт исинд буларга «Барна
нууччалыгы» «эмбел сарайы» дие-
н тылбаастанар. Атыт ар баарын
курдук, эргэ сарайдары түнсө-
лөр, ололор дьис оностолор.
саныгыг көмгө дийин сиргэ ол-
доттор.

роочгулар дэриэбикэ олоһор
талаһаллар. Онуоха манньк
ныһма түргэн, ыараханы суох
уонна элбэх үбү-айы ирдээбэт,
эбхитин дыһан ккэн-хуон,
оллорорго табыгастаах, истин-
дикэй буолар. Ол иһин киэн-
ник тырһанан, тустар архитектур-
най истидил буолан, аныгы сонса
дьыллар тутулаллар.

●●● Бузныгмын тинтээх
дъизни туттар санаа
терүетэ тухма сыга-
рпый?

●●● Дэлхүүсэйддэхи тый хайзайыстыбатын академия-тын бүтээлт. «Чуралчы» ТХПК хаадыр отделын исписалиини нээл уонча сыйд үлэлээбитим. Хэс да сыйд бэйэ дьыалатын тэ-рмнэк үлэлэхэппин багарбытым. Ол эрээри чолчу хайлгык эй-гэнэн багарбын билбэтэхи. Чу-ралчыга туурду. тууһини эстыыр кийи элэх, олтон ихэстэн ырах курдук санаммытым. Идэйэ көрдүүр кэмкэр, нигэриниикэ манхык гомтвой дьыалэри би-лиитин көрбүтүм. Олтон саба-лаан, бу эйгэни хасиһан үеэ-тэн, бырайыагың көрөхлэри ойуулаан - үрүһүйдээн, кэрэ-нин ойбүдүкүн олоххо кыллар-дым. Мин толкуйдаатым да, туга ороорорбун себулуубун.

*** Тугуу үлүтүн бэйзент
ыттыгыт?

●●● Үнүс сыйбын Чуратчыга
рикелтордыбын. Онон хамса-
бат баянга-дуолга быһаарсабын
дирекха сеп. Ол иһиги ити кэмкэ,
иласпыт сый сабыланыла, баа-
дыа туттуоххут диэн, участва
ылбытым орубуна гостевой
дыабыттын туттарга сеп түбэ-
тэ. Онон хайдах эрэ барыта су-
дургулук табыллыбыта. Аһ ба-
таан кэртэмминэн биир
сүбөнэн, бэйэбит туттарга бы-
лааннаан баран, олбэх бири-
мэ, сыра-сылба барытын диэн,
тутуу хампаанньатын кытта
сүбэлэһэн, көгдөйүн туттар-
былпыт. Салгыны дивайгылы,
бытархай ис-тас улэтин бэйэ-
бит онорбуллу. Күн вайы кө-
рнэтэ, сайыны быһа үлүлээ-
бишпит. Кырзаскадааныгыла,
күрүлээһиҥиэ, уоту тардыы-
га дьугаларбит, доһотторбут
илүс көмөлөспүтүгэр. Бахадан
ыйыһаан үлэсэ хйирбигэ.

● ● ● ДЫЗЭНТ НАСЭ ТӨНӨНҮЙ?
ХЭС ХАСТООВУЙ?

●●● Уонсыйа, 6х7 минэтэ
иэннэх. Оттон ис оҕо. быһа
холоһун, 6х6 минэтэ бэлар
Глэмэй албэзбигэ 12 киһи батар.
Дьон-сэргэ сыгныннарыттан,
бэлиэ түгүннэри бэлиэтири эр
урхаты, голору усуллубуйалы тэ
рийэргэ болбонтобутун уурбута
тут. Ул курдук, сыуэт дьэрийэ
наах. аһылыгы улахан пано-

рамнай түншүктэн идэх, утуйар хостоо, кукнялах, толору хаач- чиллынхлах дьис буюуг. Хар- тьскада түнэртү анал зошлары огторбулут, дьис ис бараанын тугсарар хамин, тургин өйфай. киньэ көрдөрөр проктор, кара- окс, огуул ооньзуулар бах- тар. Бээс, сэйне шашлыктыр- га анал мизетэ тарианинэ. Экин беседа тутула турар. Онон би- лигит да кыра-кырахаан тугса- ран, огорон илэбт: Сарнауска халэн. Муньбах да тэрийизхи- тэн соп.

Важныя гомароон тын-
амыларбытыгар улахан
түпкүктөх эбийбэктэр
тынны буолувчылар.
Тугунан сыдытылла-
рый?

●●● Дийд хэргчлэстэйбүлгэх-
тыг тутуулжээ, хачуулжсан ол-
туллар Эбики сэлвэс буюулун
дизн «теплый пол» тэлгээ-
бишлээ. Туннүтүнэн кыратык
гынмын хитирэр эрлэрм, Эби-
йизх кыра изэнжэх буолан, аан
элбэхтик эбилийнэригэ ордук
сыйор. Выйыл кыра эбики тутуу-
ну буулаарыныбыт.

*** Биллэрингүт басса-
бынак кизикни тарҕа-
нар. Элбэх киһи сү-
нээрэр. Төһө сакаас
кырарый?

●●● Эрбүүлсүг: уонна бы-

раагын нийгэмд хүннээг үсгүтүг
сэдэвдэллэр. Үлс хүнүүгэр сэдэ-
хик элэрччилэр. Кидийн ил-
нэрбитигэр араас акиаглары,
чэпчигинлэри тэрийнччилбит,
сэртиккээтгэри оонньомч-
хубут. Үкүүлэр дүрөгалинлэр
гүжсөччилэр. Адам саастаах
да дьон 65, 70 саастарых эрлэн
бэлиэгччилэр. Ону тахынац
«гендерлати», романтикал вах
халани тэрийллэр. Эдэр дьон
тайталга бэлигэр түтэннэри бэ-
лэхчиллэр.

*** Бэйз дьыалатын
арынаргытыгар көмө
бырагыраамада кытты-
быккыт дуо?

●●● Кызтыгхлын бйгарабын да, мангын эйтгз каму днн суох кэриэтэ. Ол да буоллар, «Мий бизнесп» кини кытта үлэлгэбин, бизнесп бйлаан онорбутум.

▲▲▲ Айтдиция Никлаевна, кэспэзюүн ийян махтал. Үлэдүнгигэр-хамнаскы-тыгар ситгнйилэрн, албэх кыдлийнэни бада-рабыт.

Саму
бу сиздан
«ири»
«бур»

Computer
Business
Ministry
Office

1640 ынах, 200 сылгы сүөһүлээх соччо биллибэт бааһынай

Кэпсиэхпин баҕарабын. Киһи көңүлү ыллабына, хаһаайын буоллабына, хайдахтаах курдук кыайыларга тийиэн илэ холобурун Михаил Павлов үлэтигэр-хамнаһыгар көрдүм.

Уйбаан ПОНОМАРЕВ

Муус устар 4 күнүгэр сылгынан дьарыктанар «Дьөһөгөй» бааһынай хаһаайыстыба баһылыга, Чурапчы улуусун бааһынайдарын Ассоциациятын салайааччыта Станислав Сивцев, кини ойго – үлэһитэ, 9 оҕо ийэтэ, улууспут чизһин «Далбар хотун» күрэххэ көмүскүүр чыстээхтик көмүскээбит Яна Сивцева, олору тэнэ биллэр фермердэр – Мындаһаайыттан Мария Луковцева, Хадаартан Лариса Ноева, Чакиртан Иван Ануфриев уонна мин Хагалас улуусугар тийиэн бэрт сонун тэрээһиннэргэ сылдьан, көрбөтөхпүтүн көрөн, олус астынан, сөбөн-махтайан кэлибит. Бастаан...

Зарема Бочкарева Михаил Павловка хартыына бэлэтиир.

М.Е.Николаев Киинигэр сырыттыбыт

11 чааска Хагалас Өкөтүмүн Чапаевыгар тутуллубут маҥнайгы Бэрсидьиммит Мусуой-киинигэр тийиэн, «Тыа сирэ – сайдыы киинэ» диэн Хагалас фермердарын туһунан бэртээхэй киингэ сүрэхтэниитигэр сырыттыбыт. Манна олохтоохтору таһынан, Кэбээйи, Бүлүү, Ньурба Нам, Мэнэ Хагалас, Амма, Чурапчы, Дьоксуускай куорат биллэр фермердэрэ, бэрэстэбиитэллэрэ кытыннылар. Ырытыыга Хагалас улуусун баһылыга Олег Иринева, СӨ бааһынайдарын, кэпэрэтииптэрин Ассоциациятын толорооччу дириэктэрэ Зарема Бочкарева кыттан санааларын үлэһинниклэр, бастыҥ үлэһиттэри, киингэни таһаарбыт дьону эвэрдэлээтилэр, наҕараадалары туттардылар.

Оттон бу көрсүһүү сүннүүн тэрийбит Хагалас бааһынайдарын Ассоциациятын салайааччыта, быйыл Арасыйыа оройуоннарын Ассоциацияларын 10 бастыҥ салайааччыларын ахсааннарыгар киирбит Розалия Петрова диэн бэрт сэргэх дьахтар эбит. Ити ситиһининэн Розалия Романовна элбэх киһи истинник эвэрдэлээтэ, махтал суруктары туттарда.

Оттон киингэ сүрүн ааптарынан Николай Филиппович Трофимов диэн киһи эбит. Киини бу иннинэ 10-тай таһа киингэни таһаарбыт.

Киингэ 500 ахсааннаах табыста. Манна биридди нэһиликтэринэн бастыҥ бааһынайдары сырдатып, чахчы киһи астынар, кээн туттар үлэһит буолбут.

Аны бу дьаһал кэмигэр Хагалас улуусун баһылыга 41 саастаах, 1-гы Малдыагар (Улахан Аан) төрүт олохтооҕо, 5-с кылаастан көлө-илин звенотугар

оттоһон, оробуочайдаан, нэһиликтэргэ баһылыктаан, былыргынан, улуус кулбатыгар тийиэ үүммүт Олег Иринева кытта кэккэлэһэ олорон, түгүни мүчүү туһааҕа, улуус туһунан ыйыталаһан хаалдым. Онно биллэххэ, Хагалас улуусугар 18 нэһилиэккэ 34 тыһ. киһи олорор үһү. Улуус киинигэр Покровскай куоракка 12 тыһ. киһи олохсуйбут. Олег Валериевич тыа хаһаайыстыбатын сайыннарымга улахан бөлөмөтүн уурар эбит. Ол курдук, быйылгы бүддьүөтүн 50(!) мөл. солк. үбү көрдөрбүт. Ол түмүгэр, ити сүрэхтэммит киингэ тээн биллэххэ, кыра хамсааһын тахсыах курдук буолбут. Ол курдук, Хагалас улуусу 1990 с. 25,4 тыһ. ынах сүөһүтүтэн 2020 с. 9,2 тыһ. эрэ хаалбыт. Оттон 2022 с. 300 төбөнөн эбиллибит. Ити курдук, 2020 сылтан тыа хаһаайыстыбатын үгүс көрдөрүүлэрэ үрдээн барыттар. Өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн кэнники сылларга бу салаа көрдөрүүлэрин итинник улаатыннарбыт улуус баара биллибэт. Ол иһин эдэр баһылыкка ситиһинилэри баҕаран бэйэм санааларбын эттим, сибээстэһиэх буоллубут.

Тойон Арыыга – М. Павловка!

Өкөтүмүн 3 чаас саана бүтэн, кэли дьон 6 кыра массыынанан Дьоксуускайтан 140 биэрэстэ тэийиччи сытар тыһынчаттан тахса нэһилииниэлээх Улахан Аанга аттанныбыт. Сүрүн сыалбыт – саҕардыы аатыран эрэр Михаил Павлов бааһынай хаһаайыстыбатын үлэтин билсин. Улахан Аанга чугаһаан иһан, үгэ туораан. Хаастаах диэн сиргэ 3 үлэһиттээх 159 субан сүөһү турар киһи бэртээхэй хотонун көрөн аастыбыт. Бу сиргэ киһи сайылыга баар уонна саҕа арыы сыага тутулаа сылдьар.

Улахан Аан – Өлүөнэ эбэни өнгөйөн, хайа үрдүгэр, айылга барахсан анаан айбыт кэрэ сиригэр турар. Өрөспүүбүлүкэ аатырар «Бөртө» сылгы собуотунан уонна бэйэтин кэмигэр, ордук ыччат кутун туппун ырааһыт Айыы Уола барахсан аатынан биллэр. Аны, мантан иннэ, биһиги көрсүбүт Михаил Павлов аатынан эбии биллэрэ буолуо. Тоҕо? Ону салгыы аахтаахтына биллээхпит.

Киһи сүөһүтэ кыстыр сүрүн базата дэриэбинэни утары кэриэтэ сытар. Өлүөнэ эбэ биер кизик-куок, быйаҥнаах Тойон Арыы диэн өрүс арыыта эбит. Михаил Васильевич биһигини онно көрүстэ уонна бары киһи базатын, хотоннорун көрө тарбастыбыт. Мин бу хаһаайыстыбага 12-с сылын биригэдьиригэр үлэһини сылдьар Марианна Семенованы хоннобуттан тутуһа сылдьан көрүйдүм, туоһуластым. Онно биллэххэ, күн бүгүн саҕа ныйрайдэри аахтаах, 1640 төбө ынах сүөһү иитиллэн турар үһү. Итинтэн кыстыгыра 1500-чэкэ, онтон ынаҕа 500-чэкэ эбит. Онно 200 сылгытын эбэн иккиһит!

Бу сиргэ, уопсайа, 10-ча араас улахан эбийиэк тутуллубут. Олор иһэригэр биер 2 эрээттээх сахалыы хотонун уһуна, кырата, 150(!) мистэрэ баар быһыылаах. Саанаан көрүн!

Үс-хас б-лым эрээттээх саҕа матырыйаалынан туппун дьыбарыас курдук хотоннордоох. Субан сүөһүлэрэ, маһыныктара, ныйрайдэрэ бары тус-туса хотонго тураллар. Биер хотон аһаарыгар, хаһан баҕарар туттарга бөлөм, анал уотууга турар, бөскөйө уойбут сүөһүлээхтэр. Ый айыы, быһа холоон, 15-тин сүөһүнү өлөрөн атыыга таһаараллар үһү.

Хотонно барыта ырааһа, сырдыга, ичигэһэ сүрдээх. Ханан да нэһиэбит истигэр, хотойбут муоста, уу-хаар быччайбыта

көстүбэт. Сүөһүлэрэ ыраас, туруктара үчүгэй бөдөлөр. Ынахтара симменталь, холмогор боруодалар. Сылга, ортотунан, 2400 киилэ үүтү ыыллар үһү. Былырын 1200 туонна үүтү бэйэлэрэ астаан-үлээһэн батарыттар. Билигин 300 ныйрайдэммиттэр. Күнгэ 3 туонна 3 сэнгиниэр үүтү ыан туттараллар эбит. Билигин итиччэ үүтү күнгэ туттарар улуус да аһыах буолуо. Ныйрайдэрин тутта арааран, туспа хотонго ЗЦМ-н аһагаллар. Туруктара олус үчүгэй.

Сайынын хаҕас биэрэккэ 3-4 сиринэн сайылыллар эбит. Онно эмис тутуу бөдөнү ыппыттар. Барыта, ортотунан, 70 үлэһиттээх үһү. Олору барыларын хамнастаан, дьинэн-уотунан босхо хааччылан, этинэн аһынан көмөлөһөн, үгүстэригэр соппакеттарын төлөөн үлэлэтэр эбит. Биллэн турар, устугас, быстах үлэһэччилэр баар буолуохтара. Михаил бэйэтэ ортону үрдүнэн саар-тэҕил унуохтаах, киилэ көрүгүһээх, этэргэ дьылы, аһыахтык саҕарар, элбэҥи үлэлиир, 61 саастаах саха саарына эбит.

Киһи – төрүт Улахан Аан олохтооҕо эбит. Кыра сырыт-таһына, төрөппүттэрэ эрдэ олохтон туораан, тулаайах хаалан, аймактарыгар итиллэн оскуоланы бүтэрбит. Аармыйа кэнниттэн тыа хаһаайыстыбатын техникумун бүтэрэн, агроном идэтин баһылаабыт. Улахан Аанга хонуу-сүөһү биригэдьиригэр үлэлээбит, кэлин солхуоска экзэмиистээн да ылбыт. Олор барыта бүгүнгү улуу ситиһинилэригэр олук буолбуттара эрэбил. 1991 с. «Комүөл» диэн бааһынай хаһаайыстыбаны тэрийбит. Калин ИП буолбут. Ол быһыыгар хотонго умайан, тутта да суох хаала сылдьыбыт.

Доҕоттоор, ол бэйэтэ күн бүгүн 1500-чэкэ ынах, 200 сылгы сүөһүлээх, 15 араас маарка тыраахтардаах, холбо-

һор тизхиһикэ бөдөлөөх, хас да массыыналаах, 300 гектар ыһыы бааһыналаах хаһаайыстыбага кубулуйбут!

Михаил инженер үөрөбүн бүтэрбит 2 уол оҕолоох. Олортон биридэрэ алмааска, биридэрэ бэйэлэригэр үлэлиир. Манник элбэх сүөһүлээх, сылгылаах, баайдаах бааһынай, Саха сиригэр буолуохтааҕар, чугас эргининэн суоҕа чахчы! Вукатын киһи ойго-санаата тийибэт уһулуччулаах көрдөрүү!

Киһи Хагалас эрэ улуусуна буолбакка, бүтүн Саха сирэ, Уһук илин регион киэн туттууга, Үлэ Дьоруойа да буолуон сөптөөх «былаах» онгостор киһибит эбит. Киһи аһыах сыллаарыта Арасыйыа үтүөлээх фермерэ, Саха сирин тыа хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, олохтоох нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо буолбут. Улуус Бочуоттааҕа буолуобун «көрдөрүүтэ» тийибэтэх буолуон сөп. Атын уордьан, мэтээл мэлигир, грамота да ахсааннаах быһыылаах. Киһи туһунан биер да хамыт суруйбута, араадыһа, тэлэбинсэр да кэпсээбитэ иһилилбэт.

Ону бэйэбит сыаналаан, Арба, Михаил Васильевич ТХМ-тан 2 төгүл гранта тикэс сылдьыбыт. Онон ити үлүгэр элбэх хотоннорун, сайылыктарын, араас тутууларын үксүн бэйэтин үбүнэн, хаһаайыстыбаннай ныманан туппун, тизхиһикэлэрин атыылаһыт.

Михаил, Өксөкүлээх «Кэччэ-гэй баайын» курдук, булбутун эрэ муһунун аныгар муспат улахан патриот, уопастыбаннай өйдөөх-санаалаах киһи эбит. Ол курдук, нэһилиэгин, улуусун араас дьаһалларыгар успуонсардыыр үһү. Ол холобурунан ити сүрэхтэммит «Тыа сирэ – сайдыы киинэ» диэн киингэ тахсытыгар 300 (!) тыһ. солк. биэрбит. Биһиги, элбэх киһи, остолубуйга кизээһини аһылыктыын харчытын бэйэтэ төлөөтө.

М и н төрүт өйүм тийибэт – хайдах итинник сүнкэн ситиһингэ тийиэххэ сөбүй? Биер тыһынан, мээһэ киһи тэнгэспэт улуу ситиһин! Сахалар бары манник Улуу үлэһиттээхпитинэн, кыахтаах киһилээхпитинэн киэн туттуохтаахпыт, инники аһыахтаахпыт!

Оо, абаккабын! Михаил Васильевич Павлов үлэтин, саатар, нэдиэлэ устата сылдьыһан, иһэн-тоһон суруйар, уопутун тардатар киһи көстөрө буоллар!

Түмүгэр, мин Михаил Васильевичка чэгиз доруобуйаны, дьинэ кэргэнигэр бары үтүөнү, өссө улахан ситиһинилэри ис сүрэхпиттэн баҕарабын. Ону тэнэ бу бэртээхэй дьаһалы тэрийбит Хагалас дьонугар, салалтатыгар эмиз махтал бастыҥа буоллун.

“Карина” киинэ биир сүрүн оруолун толордо

Сэргээ. Дьинг олоххо буолбут түбэлтэҕэ олобуран «Арт-дойду» хампаанньа киинэ устан таһаарда.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКИЙ

2014 сыл атырдьах ыйыгар Өлүөхүмэ улуусун Олом сэлиэнньэтигэр түөрт саастаах Карина Чикитова ойуурга муммутун туһунан сонун аан дойдуну аймаабыта. Каринаны муммутун 12-с хонугар биридэ булбуттара. Дьикитик тыыннаах орду-бут хорсун кыысчаан туһунан «Арт-дойду» хампаанньа киинэ устан, бу муус устар 11 күнүгэр бары киинэ тыйаа-тырдарыгар көрдөрөр.

Карина түн ойуурга тыыннаах хааларыгар Найда диэн ытын көмөтө улахан. Киин билигин Дьоккуускай куоракка балет оскуолатыгар үөрэнэр. Тулуурдаах кыыс туһунан сүруналыыс Виктория Габышева “Карина. 12 дней в тайге” диэн киингэни суруйан таһаарбыта. Ол кэнниттэн хас да сыллаахыта Дьоккуускайга аэропорт таһыгар пааматынньыгы туруорбуттара.

Киинэ режиссерунан Чурапчы улуусун Бахсы нэһилиэгиттэн төрүттээх Марианна Сизгэн буолар. Карина Чикитова оруолун толорор София Прибылых 300 хандьыдааттан талыллыбыта. Киинэҕэ биллэр артыыстар Вячеслав Лавринов, Мария Кычкина, Петр Баснаев уһулунтулар.

Киинэлэри сэргэ, биһиги биир дойдутаахпыт, “Светлана” маҕаһын атыһыта Светлана Старостина оруолга оонньоото.

Светлана Михайловна маҕаһы сытар Мэҥэ Хаҥалас улуусун Төхтүр нэһилиэгиттэн төрүттээх. Киинэ 35 сыллаахыта кэлэн, мал буолан олохсуйбута. Светлана Михайловна 1979 сыллаахха култуурунай-сырдатар училищеҕа режиссер үөрэҕин бүтэрээт, дойдутугар Чүйүэ селиэнньэтин кулуубугар 9 сыл үлэлиир. Онтон Чурапчы уолугар кэргэн тахсан мания кэлэр. Ити кэмтэн

Киинэни устуу түгэннэра.

ыла тыйаатыр эйгэтигиттэн улам тэйэн, Мырыла Хахыйагар өр кэмгэ методичныан үлэлээбитэ. Билигин урбаан эйгэтигэр үлэлиир.

Киинэ олоҕор, эмиэ киинэҕэ курдук, соһуччу түгэннэр баар буолаллар. Үс сыл анараа өттүгэр, арай биир сарсыарда, төлөнүөнүгэр “Чаран ТОО” ватсап бөлөҕөр түөлбө олохтооҕо Григорий Потапов “Карина” диэн киинэҕэ кастинг биллэрэлэрин туһунан биллэрини ыппыт.

Ол биллэригэ “Көнө, уһун суһуохтаах, 60-65 саастаах, хаҕайы көрүгүнээх артыыскаа кастинг биллэрэбит. Интэриэһиргээбит дьон манньык нүөмэргэ билсэ сылдьаххытын сөп” диэн ыйыллыбыт.

Светлана Михайловна биллэрини сотторбокко, тута бэйэтин хаартыскаа түһэрээт, кылгастык бэйэтин туһунан билиһиннэрэн баран, ыйыллыбыт нүөмэргэ мытан кэбиспит. Ол туһунан Светлана салгыы манньык кэпсир:

●●● “Сотору соҕус буолан баран эппиэттээтилер. Тизикс мытан аны ону аахтардылар, ол кэнниттэн иккис соруудагара тигинээп кэллэ: “Кылгас кэрчиги биндийэҕэ устан ыт” диэн этэ. Ону хайдах табылларын

устан ыттан кэбистим. Онуоха “здесь есть очень хорошие моменты” диэн сыһабылы биэрбиттэр этэ. Кастинга оруоллары сүүмэрдээһингэ туспа хамыһыйалаахтар эбит, онно Москвадан, Питертэн тийэ худуоһунньуктар, ассистент кыргыттар, продюсер-режиссер бука бары кыттыһан көрөлөр, дьүүлэхэлэр эбит. Ити кэнниттэн “доппурос” диэн түһүмэҕи таһыы буолла. Сотору кэминэн “Арт-студия” продюсера Марианна Сизгэн бэйэтинэн сибээскэ тахсан, киинэҕэ уһулларга ыгырбыта. Дьоккуускай куоракка “Синемада” тийибитим. Онно минигин 97-с киинэҕэ ыгыран талбыттара. Киинэҕэ уһуллар интэриэһинэй эбит. Атырдьах ыйын 22 күнүгэр Өлүөхүмэҕэ көтүөхтээх этибит, ону ойуур баһаарын буруотуттан сылтаан, кыратык тардыллыбыппыт. Айаннаан тийэн Үңкүр диэн сир оскуолатыгар түһэрдилэр. Киинэ устааччыларбыт Москва, Санкт-Петербург куораттан кэлбиттэр этэ. Киинэлэри тэҥэ сахабыт сиригэр биллэр артыыстар Лавринов, Шамаев, Баснаев баалара, биһиги, түөрт эрэ киһи, киинэҕэ сана уһулааччылар этибит. Тийээт, үлэлэрин кыыс сүппүт кэмтээн устан

саҕалаабыттара, наһаа үчүгэй кэрэ көстүүлээх. Олом диэн сиргэ уһуллубута. Дьингэр, уһуллубут сир элбэх: Оломго, Зареченскайга, Өлүөхүмэҕэ, Выхит-таахха о.д.а. Сүрүн оруолларга туспа дуоҕабар түһэрсэллэр эбит. Наһаа үчүгэй хамаанда, үлэлэлэригэр бэриниилээх баҕайы оҕолор. Биир эпизод уһуллуутугар, быһа холоон, 35 киһи сылдьар, артыыстар – төрдүөбүт, уоннааһыта барыта – көрөр-хааччылар үлэһиттэр. Ол курдук, ким эрэ түптэ бэлэмниир, тымныы буоллаҕына бүрүйэн, итии буоллаҕына сөрүүкэтэн биэрэллэр. Онно тийэн баран билсипитим – бу киинэни устууга хас да Чурапчыттан төрүттээхтэр үлэли сылдьалларын көрөн үөрдүм. Режиссерунан Марианна Сизгэн, режиссер көмөлөһөөччүтүнэн Света Шадрина, операторунан Михаил Кардашевский, көстүүмнэри бэлэмнээччинэн Мария Зверстова.

Киинэни муус устар 11 күнүттэн өрөспүүбүлүкэбит бары киинэ тыйаатырдарыгар көрдөрөн саҕалаатылар. Онон ааҕааччымы, сэргээбит буоллаххына, киинэни тийэн көр, сыаналаа.

Светлана Михайловна

Ити киинэҕэ уһулларбар улахан маҕаһы кэр-сүбэтэҕим, төбө диэ-тэҕэ, барыта идэтигит артыыстар оонньуур буолан, улаханньык көмөлөспүттэрэ Карина эбэтин оруолун толордум, аны ол иннинэ “Карина эбэҕэ баар” диэбиттэригэр, “Баһаалыста мизэ көрдөрүт”, хайдах сангарарын истиэм, көрүөм этэ”, — диэтим. Онуоха, “Оннук табыллыбат, уобараскын барытын байаҕ анааҕын”, — диэтилар. Каринаны да, уһуллубут киинэни да илгэтиһэ. Алба өнө Холбоһоттон төрүттээх блогер Сардаана Сыромятникова баара, киһи суораттан оруолу толоруубун көрөн, бийирээбитин биллэрбитэ. Дьоккуускайга киинэ сүрэгэнигэр бу күннэргэ киирбип, олус дөлүүһүбүн. Быйыл 65 сааһым туолдум итин тэҥэ төрөппүттэриим ааҕарын үлэһитин, таҕта оҕо эрдэмнээх араспаанньабын ыһыан суруйаҕым. Онон киинэҕэ холоркум, тус бэйэбэр дьолун баҕарыһан буолар”, — диэн Светлана Михайловна кэпсэти-битин түмүктэтэ.

Сонуннар. Москваҕа – Профсойуустар сийиэстэрэ

Алексей СЛЕПЦОВ

Быйыл саас муус устар 3-5 күннэригэр Москваҕа колоннай саалаҕа Арасыйыа тутулуга суох профсойуустарын 12-с сийиэһэ буолла.

Саха сириттэн профсойуус федерациятын бэрэссэдээтэлэ Н.Н. Дегтярев салайааччылаах дэлэгэссийэ кыттыһыны ылла. Дэлэгэссийэ саастаабыгар киирсэн, Ленскэйдээҕи баскомфлот профсойууһун бэрэссэдээтэлэ Е.Ю. Чижикович, сибээс проф-сойууһун рескомун бэрэссэдээтэлэ Г.Н. Беле́нко, үөрэҕирин үлэһиттэрин рескомун бэрэссэдээтэлэ Я.С. Щепанская, эдэр ыччаттар профсойуустарын түмөсүүтүн бэрэссэдээтэлэ И.Е. Полапов, улуустар координационнай сэбиэт-

тэрин профсойууттан Е.И. Давыдов сырыттылар.

Сийиэс кыттыһаахтара Арасыйыа профсойуустарын 5 сыллаах үлэтин отчуотун иһиттэ. Арасыйыа профсойуустарын федерациятын салайааччы М.В. Шмонов дакылааттаата.

Сийиэс үлэтигэр Дойду Бэрэсидьиэнэ Владимир Путин кытынна. Эбэрдэлээтэ, сыал-сорук туруорда. Хонтуруоллуур үлэни күүһүрдэргэ, үлэ каадырдарын бэлэмнээһингэ болҕомтону ууарга эттэ.

Барыта 550 дэлэгээт кытынна. Бисэ сыллаах үлэни биһирээтилер. Элбэх киһи тыл этэн санааларын үлэһиннилэр.

Саҕа салайар саастаап талылынна. Бэрэссэдээтэллэнэн Михаил Викторович Шмонов хаттаан быһбардана.

Афиша

Скидки и льготы на посещение киносеансов кинотеатра «Айыллаан»

Вторник - Многодетным семьям (Льготы предоставляются на членов только одной семьи) 50% от стоимости билета.

Среда - Пенсионеры, инвалиды 1,2 группы 50% от стоимости билета.

На все дни кроме четверга

Ветераны ВОВ, дети инвалиды 100% от стоимости билета.

Пятница - Ветераны боевых действий, дети сироты (круглые сироты) 50% от стоимости билета.

Без ограничения - дети до 5 (пяти) лет включительно 100% от стоимости билета.

В день рождения - Именинником (при предъявлении документа) 3 дня до и 3 дня после 100% от стоимости.

Биһиэхэ суруйаллар. Үтүөкэн дьоммут ааттара үйэтитилиэхтээх

Константин МАКАРОВ

Дьокуускай куоракка "Алаас ахтылгана" 30 сылыгар анаммыт тэрээһин быйыл киэн бырагыраамнан ытыллына. Капитоновкатаабы кырдыабастар олоһор интэринээт дьылларигар улууспут салаататыттан туһааннаах тэрилтэ салайааччылара, үлэһиттэрэ кэһиллэнэн кэлэн, ирээ-хоро кэпсэтэн, улууспут олоһун-дьаһабын, үлэтин-хамнаһын билиһиннэрэн барбыттары биһирэбиллээх. Итинтэн сизтэрэн, дойдубун Чыаппараны ахтан-санаан ыллым уонна санаабын үлэстэргэ сананым.

Мин Чыаппараба Марфа Семеновна Оконешиникованын 28 сыл устата быр-бааччы ыл буолан олоһуппут Күргэним барахсаны 2023с. сүтэрибим. Кини аҕата Семен Николаевич Оконешиников Лампаарыкы алаастан төрүттээх, Аҕа Дойду Улуу сарийтин кыттылааҕа, үлэ бэтэрээнэ этэ "Кыһыл Сулус" уордьан кавалера, туһугар голору мэтээллээх сарийттан эр-пиллибитэ. Дойдугар кэлэн, соҕуоска агрономнаабыта, хортуоска ыһытынан дьарыктаммыта, салгы кадровой булчут буолбута, Чурапчыга "Кыһыл Сулус" уордьаннаах дьон тарбаха баттаналлар.

Онон Семен Николаевич аа-

тын үйэтитэн, ыччаттарбыт, сиэннэрэ айдуу-саныы сылдыалларын туһугар, бөһүөлэк "Чаранская" уулуссатын уларытан, кини аатын интэригэ санаабын тиэрдэбин. Мин билигин Капитоновкатаабы кырдыабастар дьылларигар олоһорбун. Бу туруорсуубун биир эмэ дьокуутаат, Алабар нэһилиэгин дьаһалтатын салаатата айуе диэн эрэнэбин.

Уонна Чурапчы 375 сылыгар аанаабыт хоһооммун бар дьоммор аныбын.

Тоҕустуура төмүрдөөх
Чурапчы кэрэтин!
Чурапчы эрчийэр
Үгүс туһуу ыччаты
Аан дойдуга аатырбыт
Байбал Линигин чемпионнаах.
Эти-үүтү дэлэтигэ
Үлэ күөстүү оргуйар,
Сахам сиригэр сурабырбыт
Ньукулай Лыткин

бааһынайдаах.

Монна көрөн сөгүөбүн
Хатын чаран күл-күөбүн,
Төрүт буорум Чурапчы
Үйэлэргэ үүнэ-чэкири тур!
Ханна да тийдэрбин,
Ааспыт аба сааһым кэрэ кэмин,
Чурапчы хатыннаах

чарантын

Улааппыт мин үтүө дойдубун,
Өйдүү-саныы сылдыабым.

Сынныаланна

Кус	Суулар сулус								
... диэн сур сонобос буолбатах, уларсыкка сылдыбат									
Дьаһа лиһэ	...-саас тутума	...бычча- ры	...иһигэр иһир- дэххэ	...бэттэх					
	Хоодуот, киһи бэрэ (фольк)	...дара, куудара	Кэскил туһуур баҕа санаа	Үрүттээх эрэ тутуу					
Туһу эрэ кардаан дыа иһигэр куус оттон барыһа- эксэ	...ыт	Бэригэс, далгэм-далгэй	Наар	«Олох дуу, туһу дуу» (... туһу)				Крымна ... Петри хайа	
								«...һан сара бизри	
	Чег, ыһааннах майгы	Усту- дауон уруога	... хайдыбытын курдук көнө киһи						
Капит эбим кыбытан бизри		Сүбү иһин сыата	Ото-майа суох аһаас ар	О.Иванова ырыата «...ыллыр ырыа- была»					
	Чараас, синньигэс гына хайыт		...истээх						
Ис уор- ган	...тэтэр- бит		Сыал ытар миэстэ						
			«...» истээх смичик гынар	Кэ... балык					

«Сканворд: тэрийээччи ИП Данилова М.А. «ТААЙ сахалыы сканворд 3» ылылынна. Хаһыат 13 нүмэригэр тахсыбыт сканворд эппиэттэрэ. **Туруору:** дьаһин, миэра, дырикинэй, көрөр, иһнэриг, этэ, нэтээги, сэлээнэй, ийэ, ыарба, майгыт, ат, нэктэл. **Сытыары:** кыстатыам, дьик, тыы, иһнэр, аар, ныйраы, аҕа, Мииринэй, кэн, эрэл, тийһэ, Ээйик, иһнэ, кинигэ, чэ, сэрийээч.

КУТУРҔАН

Сылан нэһилиэгин олохтооһо, ытыктыр кэллээгэбит, күндүтүк саныыр учуутал-быт, СӨ үөрэҕириитин туйгуна, РФ уопсай үөрэхтээһинин Бочуоттаах үлэһитэ, РФ Бэрэсидьиэнин гранын кыайылааҕа, РФ "Идэтигэр бэриниитин иһин" бэлиэ хаһаа-йына

МАКСИМОВА Декабрина Ивановна ыараханньык ыалдьан, соһучу олохтон туораабытынан, биригэ төрөөбүттэригэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Улуустаабы үөрэх салаатата, үөрэх үлэһиттэрин профсойууһа.

Сылан нэһилиэгин олохтооһо, ытыктыр кэллээгэбит, күндүтүк саныыр учуутал-быт, СӨ үөрэҕириитин туйгуна, РФ уопсай үөрэхтээһинин Бочуоттаах үлэһитэ, РФ Бэрэсидьиэнин гранын кыайылааҕа

МАКСИМОВА Декабрина Ивановна бу дьыл, муус устар 4 күнүгэр ыарахан ыарыһтан соһучу олохтон туораабытынан, төрүттэригэр, оҕолоругар, күүттэригэр, кийииттэригэр, сиэннэригэр уонна бары чугас аймахтарыгар дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Профессор Г.П.Башарин аатынан Сылан орто оскуолатын салаатата, профсойууһа, кэлэктиибэ.

Күндүтүк саныыр биригэ үөрэммит дьуөгэбит, Саха Өрөспүүбүлүкэтин үөрэҕириитин туйгуна, Арасыйыа уопсай үөрэхтээһинигэр Бочуоттаах үлэһитэ, улахан дьаһа кэргэн Далбар хотуна

МАКСИМОВА Декабрина Ивановна соһучу олохтон туораабытынан, оҕолоругар, сиэннэригэр, ийэлээх аҕатыгар, биригэ төрөөбүттэригэр, бары аймахтарыгар дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Бүлүүтээби педучилищени 1978 сыллаахха биригэ бүтэрбит доҕотторо.

Саха өрөспүүбүлүкэтин үтүөлээх учуутала, Арасыйыа үөрэҕириитин туйгуна, учууталлар учууталлара, биригэ үөрэммит доҕорбут, кылааспыт старостата

ПОТАПОВА Светлана Ефремовна олохтон туораабытынан, биригэ төрөөбүттэригэр, сиэннэригэр, аймахтарыгар, биригэ үөрэммит, алтыспыт доҕотторугар дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Чурапчы орто оскуолатын 15-с ыуһа – 10-с «б» кылаас кэлэктиибэ.

Чурапчы сэлээннэтин олохтооһо, Саха Өрөспүүбүлүкэтин үтүөлээх учуутала

ПОТАПОВА Светлана Ефремовна ыарахан ыарыһтан олохтон туораабытынан, биригэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар, биригэ үлэһэбит кэллээгэлигэр дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Улуустаабы үөрэх салаатата, идэлээх сойууһун кэммиттэ, педагогическай үлэ бэтэрээннэрин сэбиэтэ.

Эдийгзэн улуулун Кыстатыам нэһилиэгиттэн төрүттээх Чурапчы сэлээнньэтин олохтооһо, күндү кэргэни, ийэбит, эбэбит ПЛАТОНОВА (ИЛЬИНОВА) Нина Ильична бу дьыл, муус устар 9 күнүгэр уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытын дүөгэлэригэр, билэр дьонулар диригник курутууан туран иһитиннэрэбит. Кэргэнэ, оҕолоро, кийинтэ, күтүөттэрэ, сизэннэрэ.	Сылан нэһилиэгин олохтооһо, бииргэ төрөөбүт күндү быраата, өр сыллаларга сылгы иһитиннэн дьарыктаммыт, сүүрүк аттары баайан, үгүс күрэхтэһиилэргэ улууспуг, нэһилиэгитт аатын ааттаппыт МАКАРОВ Семен Дмитриевич ыараханнык ыалдьан олохтон туораабытынан, бииргэ үөрэммит доһорбутугар Владимир Дмитриевичка дириг кутурбаммытын тизрдэбит. 1973с. бииргэ оскуоланы бүтэрбит доһотторо.	Одьулун нэһилиэгин олохтооһо КАРПОВ Эдуард Александрович анал байыаннай дьайыыга ытык иһин төлүү сылдьан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Күннэй Романовнага, оҕолоругар, бииргэ төрөөбүттэригэр, ийэтигэр Сардана Ивановнага, аҕатыгар Александр Ильичка, чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тизрдэбит. "Күнчээн" уһууаан кэлэктиибэ, улуустаагы Үөрэх салалтата, үөрэх үлэһиттэрин идэлээх сойууһун кэммитэ.
Эдийгзэн оройуонун Кыстатыамыттан төрүттээх истигник саныыр эдьиийбит, балтыбит эбэх оҕолор ыал таптааллаах ийэтэ, эбэтэ ПЛАТОНОВА Нина Ильична уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Сергей Викторовичка, оҕолоругар, сизэннэригэр дириг кутурбаммытын тизрдэбит. Эдийгзэнтэн Харбаевтар, Ильиновтар, Анастаховтар, Ивановтар, Мэнэ Хаҕаластан Степановтар, Абрамовтар, Дьоккусайтан Билюкиннар.	Күндү таптааллаах кэргэни, эдьиийбит, Сунтаар улууттан төрүттээх Чурапчы нэһилиэгин олохтооһо ПОПОВА Алевтина Владимировна бу дьыл, муус устар 10 күнүгэр уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, диригник курутууан туран аймахтарыгар, бииргэ алтыспыт, үлэпээбит дьоннулар иһитиннэрэбит. Кэргэнэ, бииргэ төрөөбүттэрэ, кэргэни бииргэ төрөөбүттэрэ, аймахтара.	Одьулун нэһилиэгин олохтооһо ДЕГТЯРЁВ Артур Никитич анал байыаннай дьайыыга ытык иһин төлүү сылдьан олохтон туораабытынан, ийэтигэр Надежда Анемподистовнага, эбэтигэр Анастасия Семеновнага, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тизрдэбит. Одьулун орто оскуоланы кэлэктиибэ, улуустаагы Үөрэх салалтата, үөрэх үлэһиттэрин идэлээх сойууһун кэммитэ.
Чурапчы нэһилиэгин олохтооһо ПЛАТОНОВА Нина Ильична ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Сергей Викторович Платоновка, оҕолоругар, сизэннэригэр, бары аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тизрдэбит. "Чурапчы"ТХПК кэлэктиибэ.	Чурапчы нэһилиэгин олохтооһо, таптааллаах кэргэнэ ПОПОВА Алевтина Владимировна уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр, кэлиэгэбитигэр Владимир Диевичка, хогунугар Дария Семеновнага, чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тизрдэбит. Чурапчы нэһилиэгин дьаһалтата.	Күндү однокурсникабыт, Саха өрөспүүбүлүкэтин үтүөлээх учуутала, Арасыйыа үөрэҕириитин туйгуна, учууталлар учууталлара ПОТАПОВА Светлана Ефремовна ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тизрдэбит. Бииргэ үөрэммит доһотторо.

Сырдык мөссүөнүг мэлди тыыннаах буолуоҕа

Кэргэнз, оёдооро, кийинттэрэ,
сизиннэрэ, хос сизиннэрэ,
аймахтара.

Индонезия, ПН964. Түрлүгү 1130. Күмбөзү 2 б.л. Хайваст сыныкта 24 сөз. Хайваст
түрлүгүгө биригет. (белгисизге таандык)

©SANAOLON